

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet” közlönye.

Szerkesztői szállás:

Kazinczy-utca 808. sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

A főtanoda könyvnyomdája, hova az előfizetési penzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Lang Leopold, Erzsébet tér, 9. sz.) Bécsben Haasenstein és Vogler (Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész ivon.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 , 50 kr.
Jogász-egyleti tagok számára:
apr.—decz. 1 , 50 kr.

Előfizetési fölhívás

a

„Székely Hirlap”

Politikai, társadalmi- és a maros-vásárhelyi „Jogász-Egylet” közlönyének

VI-ik évfolyamára.

Előfizetési díj: Egész évre 6 frt. Fél évre: 3 frt. Evnegyedre: 1 frt 50 kr. Jogász-egyleti tagok részére apr.—decz. 1 frt 50 kr o. é.

Az előfizetési díj, legcélszerűbben postai utalvánnyal, a „Székely Hirlap” kiadó hivatalának Maros-Vásárhelyre, küldendő.

A maroszéki tanuló ifjakat segélyző alap.

Folyó hó 20-án d. e. 10 órakor a székházban egy kis bizottság tartotta egész csendben ülését, melynek működését érdemes bővebben megismerni, mert ezen intézmény a székely nép, s főként Maroszéki műveltségi történetében valóban korszakot alkotó.

Lássuk röviden az előzményeket.

Az 1867. november 15-én tartott székbizottmányi ülésben főkirálybíró Mikó Mihály ur azon meggyőződés által vezettetve, hogy egy nemzet jövőjét csak a műveltségben való mentől nagyobb előhaladás biztosítja, s alkotmányos önkormányzat egyik legszebb föladata a műveltség, s ezzel karöltve járó közjóllét előmozdítása, hogy e szék fiainak a művelődésre több alkalmat nyújtson, indítványt tett, hogy a nevelésügy előmozdítására és ezen célra egy központi alap előállítására és gyarapítására a szék közgyűlése a maga kebléből egy bizottmányt nevezzen ki, s egyszersmind ezen alap folytonos gyarapodására följárjotta mind maga, mind pedig az ügyért hasonlólag lelkesülő egész tisztikara részéről fizetésöknek egy százalékát.

A szék bizottmánya a főkirálybírónak ezen nemes lélekből származó s honfiúi áldozatkészség mellett mély belátással párosult indítványát általánosan minden pártkülönbség nélkül magáévátévén, kinevezett az említett célra egy bizottmányt, — elnökeül fölkérve a szép eszme indítványozóját. Az aláírások azonnal megkezdettek szép eredménnyel a bizottmánynak a nevelésügy iránt lelkesült tagjai közt, s egyebek mellett ezen alapra határozták fordítani a begyűlendő büntetés-pénzeket is.

Az 1868. márcz 6-iki közgyűlésen ezen bizottság már nagy eredményeket mutat bejelenté-

sében, melyből kitűnik, hogy a bizottmány elnöke a főkirálybíró a bizottsági tagokkal személyesen jelent meg a községekben, s buzdítva és lelkesítve, a községekkel iskolákat építtetett, roskadozó iskolaépületeket helyreállíttatott, újabb tanítói állomásokat alapíttatott, tanítói fizetéseket biztosíttatott, s néhány községi iskola alapját letette.

Ezután a népnevelési törvény életbelépven, s e téren való intézkedések a törvény által kijelölt közegek kezébe kerülven; ezen bizottság további tevékenységét a központi iskolaalap gyarapítására irányozta.

Midőn 1869. április 27-én a népnevelési törvény értelmében az iskolatanács fölláttatott: Maroszéki bizottmánya ezen külön iskola bizottságát is megtartotta, s megrendelt uton további működésre utasította.

1871. decz. 4-én az iskolabizottság a szék képviseletének már 5300 forint tőkét jelentett be, s minthogy ekkor az újabb alakulás következtében a szék addigi bizottmánya megszűnt, ezen intézményt és alapot a szék új bizottmánya lelkes támogatásába ajánlva; egy állandó és teljhatalommal felruházott bizottmánynak adta át a tőkét, s megbizta annak gyarapításával, jövedelmeztetésével és annak idejében a jövedelemből segélyezéssel; egyszersmind kimondotta, hogy ezen alaptól állandólag nemzetiség és vallás különbség nélkül e szék jelen területén honos oly jó tanuló szegény ifjakat fog segélyeztetni, kik érettségi vizsgát téve le valamely felsőbb tanintézetben kívánják magukat a reáltudományok valamelyikében tovább képezni. A segélyezés megindítandó akkor, midőn az alap 10 ezer forint urbéri papir értékére fölemelkedik, a segélyösszeg mennyiségének meghatározását, úgy a segélyezendőek fölvétele módját a bizottságra bízván.

Most, 8 év múlva, már a kitűzött célhoz jutottunk; az alaptőke 8781 forintra, tehát a meghatározott összegnél magasabbra emelkedett, s így elérkezett az idő, hogy jövedelme a kitűzött üdvös célra fordíttassék.

Az alapítványból való segélyezésre vonatkozó intézkedések megtétele végett hívta egybe ezen bizottságot elnöke főkirálybíró Mikó Mihály ur, megnyitó beszédében az általa kezdeményezett ügy iránti lelkesedéssel ismertette annak jelen állását keletkezésétől kezdve, kiemelve, hogy e szék fiai, minden pártkülönbség nélkül, mely lelkesedéssel karolták fel ez eszmét és segítették célhoz, különösen méltánylólag ismerte el a szék tisztségeinek folytonos áldozatkészségét, fizetése 10 százalékát még mai napig is mindenik ezen alapra adván; de mint egyik bizottsági tag viszonza: az érdemből a legfőbb rész s így a méltánylat és köszönet legfőként a kezdeményezőt, fáradhatatlan buzdítót és vezetőt, e bizottság elnökét, főkirálybíró Mikó Mihályt illeti. Ezen alap föl-

állításával maradandó emléket emelt magának; vajha teljesülnének beszéde végén mondott szavai: „Vajha a segélyezettek mindenikéből a hazának munkás, hasznos polgára, a nemzetnek és alkotmánynak hű védője válnék!”

A bizottság meghatározta, hogy a meglévő tőkét telekkönyvileg biztosított fekvőségekre fogja kikölcsönözni, annak gyarapítására minden lehető meg fog tenni, s a befolyandó kamatoknak is legalább 1 százalékát állandólag a tőkéhez csatolandja. A segélyezést már a következő tanév kezdetén megkezd. A már bizton bevárható jövedelemből 700 frtot fordít ez alkalommal évi segélyezésre, ezen segélyt 3 ifju között osztva meg; a segély elnyerhetésére pályázat nyitattik, melyben a szükséges föltételek is közölve lesznek.

Ime: ez előtt 8 évvel igazi honfiúi kezekből jó földbe hintett mag már gyümölcsözni kezd. Bár e szép példa sok követőre talál. Egy ügybarát.

— Országgyűlés. A képviselőház 20-kán tartott ülése több eredményt mutatott föl, mint a mennyit a kezdet után várni lehetett. Tiszta K., a ki az interpellálásra való alkalmat „áron is megvenné”, természetesen, nem mulasztotta el, hogy a közös hadügyminiszteri válság iránt kérdést ne intézzon a miniszterelnökhöz. Persze, nem hiányozhatott abból sem az előszó, sem a bevezetés. Négy kérdést tett csak s e tekintetben csodálkozunk rajta; mert nyolczat is tehetett volna; hanem ez esetben sem fog kielégítőbb feleletet kaphatni. Első kérdése volt: tudott-e Bittó e válságról vagy nem? Második: tudja-e az indokokat és jelent-e e válság rendszerváltozást is? Harmadik és negyedik: a „Wiener Ztg.” miért használta „Reichsminister” szót? Hiszszük, nem lesz nehéz ezekre megfelelni az elnök-miniszternek. Ezután a szász kérdés fölött fejlődött ki heves vita, melyben Csernátóni volt a hős. A kormány és a Deák-párt hallgatott, és helyeselt. Hanem hát mind ezek bizvást el is maradhettek volna. A mi az ülést termékennyé tette, nem ez volt, hanem a sebészeti kóroda felállítás, melynek szükségét fejtegetni valamint a miniszter fölöslegesnek tartotta, úgy mi is mellőzhetjük. A magyar orvosi tudomány valósággal csak azután lesz kiképezhető, ha ez új kórodát felállítják. Ez haladás a tudomány terén, legalább a kezdet eleje. Végül meghozták a nők nagykorúsításáról szóló törvényjavaslatot is. Ez is egy porszemecske a jogreformok terén.

Az ügyvédi díjakkhoz.

Az ügyvédek jutalmazása, díjazása kérdésében meglehetősen zavart fogalmak uralkodnak régóta.

A világ minket minden oldalról függetleneknek tart, s azt hiszi, nincs rozásabb pálya az ügyvédinél, mely gyorsan és biztos meggazdagadáshoz vezet.

Hogy mennyi nyughatatlanság, mennyi felelősséggel él egy ügyvéd, azt persze senki sem számítja.

Az ügyvédi élet és lét fontossága, s a fölmerült eszmézavarok megérdemlik, hogy nézeteinket e részben közzé tegyük.

Hogy az ember független lehessen, kellő szellemi, készsége mellett megkívánatik az illető realis helyzet is; ne szoruljon anyagilag másra, s legyen annyija, a miből tisztességesen megéljen.

Ma! számunkhoz melléklet: a „Vasárnapi Ujság” és „Politikai Ujdonságok” előfizetési fölhívása.

Ha ez nincs, függetlenségünk szárnyaszegett valami. A jeleni ügyvédi díjazás, jutalmazás mellett, alig ha a függetlenség előttünk terra incognita nem marad.

Szállás, fa, ruházat, élelem napról-napra drágul; kormányhivatalnok, megyei tisztviselő, s rendes fizetéssel ellátott mindenrendű és rangu egyén fizetése fölemelése iránt folyamodik, csak az ügyvédi munka és napi díj az, mire devalvatiót mondtak ki, s sokszor egy ügyvéd rosszabbul díjaztatik, mint a kérges tenyerű napszámos.

E rosszul díjazás oka egyfelől az, mert a munkadíjak megállítására nézve hiányzik a határozott megállapodás, másfelől bizonyos elfogultság uralkodik irántuk; minek okát fürkészni nem engedni lapunk czélja és kerete.

Régibb törvényeinkben határozottabb rendelkezést találunk az ügyvédek jutalmazása iránt, s ki volt mondva az 1723. 38. t. cz. 6-ik §-ban, hogy a bíró az ügyvédet a tapasztalás, ügyesség és megtett munkák tekintettel jutalmaztassa, fizettesse.

Tehát régi törvények fizetést és jutalmazást emlitenek, míg ez jól megkülönböztetendő az ügyvéddíjjaktól.

Az 1868. LIV. t. cz. 252. §-sa csak díjjakról rendelkezik, jutalomról nem tesz semmi említést.

Innen van az, hogy a díj és jutalom fogalmai a bírák által rendesen összezevartatnak, s azonosoknak vétetnek.

Véleményünk szerint, a díj a jutalomtól megkülönböztetendő, s az idézett 1723-ik t. cikkre térve vissza, az is különbséget tesz a tapasztalás és ügyesség közt, mi jutalmat érdemel és az ügyre fordított munka közt mely díjjazandó? mert a díj a munkálatért mindenesetre akár ayerte, akár vesztette a fél a pert, megállapítandó, s a perköltséghez számíttatik, ellenben a tapasztalás és ügyességért járó jutalomra az ügyvéd csak akkor tarthat számot, ha a fél részére megnyeri a pert.

Mondhatná valaki erre, hogy ez annyit tesz, mint egy rókárol két bört huzni.

Téved az illető, mert a megállapított munkadíj a jutalomba beszámítható, s így a fizetésben a díj és jutalom kiegyenlíthetetik.

Különböztetést nyílt titok, hogy az ügyvédi rendtartás és osztrák polgári törvénykönyvben letett tilalom daczára, a felek és ügyvéd közt az illő jutalomra nézve az egyezkedés, s előleges kötelezettség napi renden van.

Ez nem is lehet másképp, mert, ha a rendes fizetéssel ellátott bírónak az állam napi díjjakat s egyéb illetékeket biztosít, miért ne köthetne ki az ügyvéd is a munkaidőn kívül, a per szerencsés véglegzése esetére külön jutalmat? vagy ha ez kikötve nem is lenne, annak bírói meghatározás. t miért nem követelhetné törvény útján? hisz a felek rendesen mindent ígérnek az ügyvédnek, kivált a kétségesebb perek felvételénél, s így volenti non fit injuria elve is alkalmazást nyerhet.

Vegyük hozzá még, hogy az ügyvédnek nincs nyugdíja, s így fölöle a fél és bíró tartozik gondoskodni.

Aztán ne tevésszük szem elől, hogy a perbeli munka díja csak is a perbeli dolgozatok alapján állapíttatik meg, a perbeli dolgozat pedig a felek által előterjesztett adatok szüleménye és rövid összefoglalása a sokszor nem is sejtethető peren kívül lappangó fáradság és idővesztetéseknek; míg ellenben a nyertesség esetére igénybe vett jutalom meghatározása a fél s ügyvéde közt váltott tanácskozások, adat szerzési módok, levelezések, utánjárások, sürgetések, hűség, szolgálat, számolás s egyéb hason tényezők ől függ, melyeket az ügyvéd a perben nem fedezhetvén fel, fel sem is számíthat.

Ily körülmények között valóban megfoghatatlan az ügyvédi munkadíjnak a bírói liquidatioknak véglete-kig való megszorítása.

Utazunk öt—tiz mértföldre, fizetjük a drága vitelbért kétszer, háromszor egy ügyben, liquidálnak e fáradságért 3-4 frt napi díjját, fuvarbér fejében pedig annyit, hogy rendesen sajátunkból kell azt pótolnunk, hol van még a sok bélyeg kiadás, kézbesítés, s más aprólékosabb kiadás. Tudunk esetet, s ez a legfőbb ítélőszék előtt is megfordult, hogy a periratokra fölragasztott bélyeg többre rugott a megítélt perköltségnél, mintha csak arra lennének utalva, hogy ne becsületes uton-módon keressük kenyerünket.

Ez az ügyvédi függetlenség, így gyűl a meggazdagodásrai alap.

Igen igazságos és méltónak találjuk tehát a most alkotott ügyvédi rendtartás azon intézkedését, mely nemcsak a jutalom, de per honyadának előleges kikötését is megengedi, mert különben mi ügyvédek, kik az ügyek első bírái vagyunk, s nyilvános tisztet (oficium publicum) viselünk, oly díjazás mellett, minő most napirenden van csakugyan függetlenülve leszünk, s elmondhatjuk az ily jutalmazásra: „megélni kevés, meghalni elég.“

X. Y.

Mi hír külföldön?

— A francia nemzeti gyűlésen a municipalis törvényjavaslatot tárgyalják ugyan, hanem az elméket a kormányforma kérdése tartja lekötve, mely tárgyban eddigelő három javaslatot adtak be. E javaslatok közül még a Walloné is, ki a jobbközép tagja, elfogadja a köztársaságot, s következőleg alig lehet kétség, hogy szavaváskor a jobbközép is ne a köztársaságot akarja. — Mind ezek daczára is a legitimisták a monarchia helyreállítását illetőleg új terveket koholnak. Közelebbről küldöttség ment volna Frochdorfba, mely Chambord grófot rá akarja bírni, hogy Franciaországba menjen. Alkalmasint fog engedni a sürgetésnek; eddig ugyan is a gróf haza-

erete abban szokott nyilvánulni, hogy mihelyt Franciaországban zür-zavar van, oda szokott sietni, hogy lehetőleg még nagyobbítsa azt.

— Spanyolországból azt a birt hozzák a lapok, hogy Don-Alfonzo Alcora mellett 12,000 embere élén teljesen megveretett. Ezzel a Carlismusnak Kataloniában meg lenne adva a végső csapás. Éjszaknyugaton lassan folynak a dolgok.

— A mainzi catholicus gyűlés főbb határozatainak a következők: 1) A modern civilizáció az egyházzal összeférhetlen. A bomladozásnak indult társadalmi és politikai rend javulása csak úgy várható, ha a pápai székhely politikai önállása valamint hagyományos jogai visszaadottak. 2) A németek specialis helyzetére nézve elvetik a birodalmi alkotmányt, kárhoztatják a jezsuita törvényt, az oktatásnak az állam-batalom által való vezetését, szabad sajtót. 3) A munkásosztályokban uralgó elégtelenség elenyésztesítésére ajánlja: az uzsora-törvény visszaállítását, asszony és gyermekmunka korlátozását. 4) A lelki ismeret szabadságát illetőleg minden szabványt, mely a kijelentéssel s az egyház jogaival ellenkezik, jogosulatlanulnak mond. A catholicus papok magatartását tisztelendőnek és bámulandónak mondja ki. — Hanem még több badarságot is mondhattak volna.

Vegyes hírek.

— Ismét májális van a nagyerdőn; a Petri-főle leány-nevelde növendékeinek idei zöld-mulatságára, mint halljuk városunk előkelőbb családjaiból számosan fognak részt venni.

— Balavásár, Kibéd és egy pár más e vidékbeli helység környékén a mult héten nagy jég pusztított, mely az áldásosan mutakozó termés legnagyobb részét tönkretette. A jég — mint mondják — dió nagyságu darabokban hullott. Városunk határa ez ideig még meg volt kímélve e pusztító elemi csapástól.

— Meltzl Hugó kolozsvári kir. egyetemi tanártól egy kis röpirat jelent meg, czime: A Petőfi Sándor, a mi szívünk szerint való, nagy emlékezetű poetánkon megpróbált, legutolsó erőszakról való, kurta, de igaz hűséggel elbeszéli historia. — A röpirat igen helyes irányból, a Petőfi munkáinak diszkiadásánál Greguss Ágost által követendő elvet és eljárást kárhoztatja, melyet Greguss „Diszelőszavában“ maga elébe tűzött. Először a „Történeti lapok“ hasábjain jelent meg ily cím alatt: A Petőfin kísérlett legutóbbi merénylet. (Greguss Á. diszelőszava.) Később a „Társadalem“ is közölte e cikket, melynek szerzője Petőfinek számos szép költeményét mutatta be a német olvasó-közönségnek sikerült német fordításban.

— A Kolozsvártt építendő dalcarnok terve és költségvetése már elkészült, s az egésznek előállítására mint-

TÁRCSA.

Hat év múlva.

(Beszély.)

Nagyon elbámult az öreg Madaras bácsi, midőn fiatal földesura Ránki Ödön, határozottan kijelenté előtte, hogy a falusi magányt már nagyon megunta, a csöndéletet néhány hétre odahagyja, mert majd visszatértevel annak kellemei annál szebben fognak elébe tündökölni; azonban megeshetik, hogy nem is egyedül fog visszatérni, bár ez még csak a legtávolabbi lehetőségek közé tartozik.

Könyveit visszazárta szekrényébe; a kopottas — falun is csak tűrhető kinézésű — öltönyök bizonytalan időre nyugalomba helyeztettek s helyöket új, egészen városias uti ruhák foglalák el. Madarasnak úgy tűnt föl az egész dolog — bár sejtelmét a világ kincséért sem merte volna nyilvánítani; — hogy Ödön ur bizonyosan leány-kérőbe utazik. Ödön pedig, mintha épen semmit sem akart volna magával vinni abból, a mi a régi: még mogorva, bus kedélye is — bár kissé erőltetve, átváltozott. Arcza derültebb kifejezést öltött, kissé kipirult, sötét szemeiben kevesebb komolyság, de több tűz volt észrevehető, hallgatagságából sokat elhagyott, mert — Madaras uram végtelen öröme — a régi hangon, tréfás módon is szólott egyet-kettőt. Azután bundáját magára vette, néhány bucsuzó, és a későbbi gazdasági intézkedésekre emlékeztető szót váltott az öreg gazdatisztel.

— Ödön ur! jó lesz azt a bundát jobban összehuzni, mert a város nagyon messzire van ám.

— Jól van, jól, Madaras uram, hiszen odáig még meg is lehet melegedni valahol. . .

— Nő, persze, hogy meg; a Völgyben azóta szép új korsmát nyitottak.

— Azóta? — Hát mióta?

— Bizony, bizony (és itt az öreg egy nagyot gondolkozott) valami ötöd fél éve lehet már annak.

Épen jókor csapott a kocsis a lovak közé, mert az öreg ur e miatt nem vehette szívére azt a komorságot, mely Ödön arcát az előbbi szavakra egyszerre beárnyékolá. Azon az ötöd fél éven, meg az előbbi éveken úgy elgondolkodott, hogy csaknem visszaesett falusias hangulatába.

Január közepén volt; az idő oly mogorván tekintett le a vidékre, mintha a közeledni készülő tavaszt okvetlen vissza akarta volna riasztani; nem volt nagy hideg, de az egész láthatárt terhes felhők boríták, s délután a sűrű havazás ismét megeredt.

Ödön gondolatai e szőn akadtak meg: azóta! akkor aztán, mintha vihar — szárnyakra keltek volna, átrepültek hat hosszú éven, míg a jelenbe visszaérkeztek és Ödön észrevette, hogy a sűrűn hulló hó miatt bundáját csakugyan össze kell vonnia. Koronkint szétnézett a vidéken, mintha álomból ébredt volna fel, azután ismét elmélyedt s gondolatai úgy-úgy megszállták lelkét, mint egy nagy varjuszereg az utsalí lákat.

Némely ember, magános utazása alatt sok kellemetlen gondolattól igyekszik menekülni; siet, siet, csak hogy egy-két pillanatra menekülhetne aggodalmaitól, igyekszik nagyon gyorsan utazni. Más meg a kergetett boldogság útján százszor megtoldott türelmét még százegyedikszer is megtoldja és épen úgy siet, mint amaz s mégis az több türelemre, több várakozásra van kényszerítve, mint

ez. Egyik azért várja a megérkezést, hogy menhelyet vél felfedezni, másik azért, mert boldogságot remél elérni. Kiváncsisággal tekintenek az estéli szürkületen és a sűrű hószítán keresztül egy-egy feltűnő távoli fény felé; előlken figyelnek a távolban hangzó zajra, s mintegy megvárakoztatva szemlélik, a mint a város legnagyobb tornya, a homály daczára is mind inkább-inkább kivehetővé lesz hosszú hegyes fedelével; majd feltűnnek az apró házacs-kák, az utra levilágló ablakaikkal s úgy néznek ki, mint valami kis csodalények, melyek csak este nyitják föl tüdőfényű szemeiket; beljebb az utca hosszában két oldalra egyes, gyéren elszórt fénypontok — a sűrű havazásban, mintha mindenik előtt fátyol lebegne — tűnnek föl: ezek az utca lámpák; majd egy kis zaj vonja magára a figyelmet, de e zaj alig áll egyébből, mint koronkint el-elrobogó szekerek tompa zörgéséből, az utcagyerekek félelmet üző futyolése vagy énekléséből, s egy-egy távoli kiáltás vagy kutyaugatásból.

Megérkezett Ödön a városba.

A csekély zaj némileg elvonta figyelmét, s a város egész új világként tűnt föl előtte; setét gondolatai, mint az utcálámpák so-ban, egymásután, egyenkint el-elmaradoztak, s midőn kocsija a „Koszoru“ vendéglő előtt megállott, néhány szóval egy időre bucsut látszott mondani aggodalmainak:

— Eh! Isten bocsá! — mondá, vagy inkább gondolá, — eddig talán elpusztult valahol!

Nem untatom olvasóimat annak leírásával, hogy Ödön mennyi baj és fáradsággal tudott e kisvárosi vendéglő egyik szobájában elhelyezkedni, talán képtelen is volna azt minden aprólékos kellemetlenségeivel kellő tarkaságban képzelet elé állítani; elég legyen annyit mondanom, hogy mikor Ödön, már berendezett szobájában a kemen-

egy 3000 frtba fog kerülni. Az építés árlejtés utján fog kiadatni.

— A „**Vasárnapi Ujság**“ június 21-iki száma következő tartalommal jelent meg: Duka Tivadar (arczképpel.) — Vén koldusnő temetése. (Költemény, Benedek Aladártól.) — A parancsnok jobb szeme. (Bret Harte beszélye.) — A svábhegyi fogaskerekű vaspálya (képpel.) Erdélyi szász népríselet (kilencz képpel, Glatz és Koller fényképei után.) — Temetők és temetés Párisban. — Utazás a tenger alatt. (Regény, képekkel illusztrálva.) — Budapest jótékony intézetei: A kisdédvókat terjesztő egyesület. — A növények szunnyadása. — Az ős ember. — A hétről. (Tárca.) — Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Egyház és iskola. — Egyveleg stb. rendes hetirovatok. — Sakkjáték. A „Vasárnapi Ujság“ ápril—júniusi évnegyedi folyamából, melyben az „Utazás a tenger alatt“ című képekkel illusztrált regény közlése megkezdett, még néhány teljes számu példány kapható; előfizetési ár évnegyedre 2 forint; félévre (ápril—szeptember) 4 forint.

Dürüczkölő.

A ki azon merészségre adja a fejét: hogy szembe szálljon a közmondásokban rejlő tapasztalati bölcseséggel, az rendesen meg szokott lakolni e merészségeért. Így jártunk mi. Gyermekkorunk óta ismeretes volt előttünk a közmondás: „szólj igazat, s betörök a fejed,“ mégis azon hálátlan szerepre vállalkoztunk: hogy mindenkinek szemébe mondjuk az igazságot. Nó, de van is alkalmunk tapasztalunk ezen, még a legrégibb időkben gyökerező közmondás erejét és hatalmát. Merészségünkért minden oldalról megtámadtatunk. Nem említve korábbi meghajgatásunkat, legujabban Kerekes Sámuel hajgatódásaira kell reá mutatnunk. Mekkora ostromzápornak valánk kitéve! Csak az volt a szerencsénk, hogy ő nem a követ záporát dobálta reánk, hanem a sárnak özönét. Ha követ — különösen a bölcsesség követ — dobott volna reánk, most nem csak fejünk volna betörve, hanem még egy oldalbordánk sem lehetne ép; így azonban minden sérülés nélkül menekülhetünk. Hiszen a sárral való megdobáltatás nem teszi ki az embert valami nagy veszedelemnek; ilyenkor odaadjuk ruhánkat a mosonénak, s ha arcunkat érintette az a sár, elküldünk tiszta vizért a muzsikális kutra, király-kutra, még a bohérok gödrébe is, csak a papok csurgójára nem, (ezt lefoglalta Kerekes): s a tiszta vízzel szépen kitisztítjuk magunkat a reánk dobott piszokból. Hanem csakugyan érezzük, hogy alkalmatlanuá kezd válni előttünk az a folytonos mosakodás, gondolkodni kezdtünk ezért, hogy lehetne álláspontunkon könnyíteni. Talán a modor nem helyes, melyet követünk, hiszen azt tartják sokan, hogy minden dolognak sikere a modortól függ. Elhatároztuk ezért:

cze tűzének barátságos mosolya és zummogása mellett szivarra gyújtott és öltözkézt rendbeszedve, készült az étterembe, a városnak minden toronyórája — kisebb, nagyobb időközökben, — elkongatá a tiz órát.

Egy régen jól ismert helynek viszontlátása mindenki különös érzést szokott fölkelteni. Egyelőre mindent épen olyannak képzelünk benne, milyen legutólsó ottlétünk volt; a régi falak, a régi butorok, a régi vendégek még mind élénk emlékezetünkben vannak, hanem egyetlen pillanat elég arra, hogy ama képet, egy újabb, egészen elűzze képzeletünk elől.

Ödön belépett az étterembe, mely annyi kellemes óra emlékét zárta magába; széjjel nézett, az ott mulató vendégeken végig pillantott, s akkor vette észre, hogy ott bizony minden nagyon nagy változáson ment keresztül, aztán eszébe jutott, hogy oly hosszú idő lefolyása alatt saját magának is nagy változáson kellett keresztülmennie. Ekkor kellemetlen, üldöző gondolatai ismét lelkére szálltak, s ki tudja, meddig vesztegelnek ott, ha egy kellemes csengésű hang el nem riasztja őket.

— Jó estét, Ödön.

Az ifju meglepetve fordult hátra, gépiesen fogadta az odanyújtott jobbot, s fürkészőleg nézett az előtte álló, kellemes arczu fiatal ember szemeibe.

— Nos, hát nem ismersz?

Ödön még mind némán maradt.

— Én vagyok Hóvári Kálmán; nos, még most sem emlékezel?

— Ah, te nagyon megváltoztál, édes Kálmán, bizony nem csoda, ha hirtelenében nem ismertelek föl. Épen jókor jössz; már aggódni kezdtem, hogy annyi ember közt, egyetlen ismerőst sem fogok találni. — Felelt Ödön s arczán a valódi öröm tündöklött.

hogy modorunkon változtassunk. Megpróbáljuk a következő taktikát követni: a hibát, tévedést vagy botrányt, melyből a társadalomnak valami hátránya következik, előre bocsátjuk, aztán a helyett, hogy azt megrónók: az illetőt megdicsérjük érte, az égig magasztaljuk. Hát ha ez a modor segítne valamit egyre terhesedő állapotunkon!

* * *

Ismeretes olvasóink előtt, mikép az idegen nemzetiségekből magyarokká lett honfitársaink rendesen nagyobb magyarok, lángolóbb keblű honfiak, mint sokan azok, kik tősgyökeres magyarságukat Árpád apánkra képesek visszavinni. Tudnánk erre példát felmutatni majd minden idegen nemzetiségéből. Hanem arra még nem volt példa eddig, hogy magyar születésű honfitársunk valamely nemzetiséghez szegődve, annak minden hobortjait magáévá tegye, s szembe fordulva, a hálátlanság nyilait lövöldözze saját véreire. Hogy semmi új ne legyen a nap alatt, erre is találunk egy példát Brassó városában. Egy Kóródi nevű magyar születésű vérünk közelebből a szász atyafiakhoz szegődött, nem csak támogatja a kedves atyafiakat esztelen törekvéseikben: de az első közé tartozik azok közt, kik megtámadják a magyar nemzetiséget és alkotmányt. Vér- és névrokonai szégyelvén az atyafit: ellene egy fölszólítást intéznek, melyet a „Nemere“-ből szóról szóra átvesszük.

* * *

A Kóródi-család által következő sorok közlésére kéretett fel a „Nemere.“:

Megdöbbenve olvassuk a „Nemere“ ez évi 42-ik számában megjelent közleményből, miszerint az ős pürkerezci csángó magyar Kóródi családnak egy tagja: brassói tanár Kóródi Lajos urban, magyar familiánktól anynyira elfajult, hogy megfelelkezve azon kegyeletről, melyet tisztelt atyja után magyar vérből való származásánál fogva méltán várhatott volna tőle magyar nemzetünk és magyar Kóródi családnak, egyszerű önhaszonvágyból nemcsak a szászok szolgálatába állott, — mit különben magában nem kárhoztatnánk, — de sőt még a szászság magyar nemzet és magyar haza ellenes pártja főkolompósának is tüntette ki magát régóta, s utóbb Waechter Fr. képviselő ur megtámadásában is. Mi Kóródi Lajos ur ezen magaviselete által kényszerítve látjuk magunkat kinyilatkoztatni, hogy a pürkerezci csángó-magyar „Kóródi család“ nem volt soha király, haza- és alkotmányellenes, ellenben jelenleg is, — Kóródi Lajos tanár urat kivéve, — mindenik tagja családnaknak a magyar hazának hű fia és leánya, kik közül mindenik boldognak érzi magát magyar hazánkban, s nem kívánczik egy is, mint Kóródi Lajos tanár ur a „Deutsches Mutter-Landba!“ Ugyanazért szégyeljük, hogy ily magyar nemzetellenes személy, ha bár familiánkból vett is

— Nó, van egy ismerősöd s ezzel annyi, mintha már ismernél mindenkit, mert én itt jelenleg aprajával, nagyjával igen jó barátságban állok; — azzal végigpillantott barátján, karon ölt s vitte magával a terem hátsó szögletében egy asztalhoz, mely körül még három, Kálmánnál semmivel sem különb derék fiatal ember csevegett.

A bemutatás nagyon rövid volt.

Ekkor következtek a Hóvári Kálmán összevissza halmozott kérdései, lelkesülő megjegyzései, sajnálkozásai, és ezek mind oly módon elmoudva, a mint egy — minden bűn nélkül — elég sok ferdeséggel bíró kisvárosi gentleman beszélni szokott olyan emberrel, ki hat év óta nem volt tovább falusi birodalmának fűzfákkal kerített határszélénél.

— Ah, barátom! folytatá Kálmán, — kezével nagyot borzolva sűrű szőke fürtein, — mi itt jelenleg kitünően mulatunk; felséges időtöltéseink vannak; a legfényesebb mulatságok egymást érik; ma itt, holnap ott; csodálom, hogy ma este nem vagyunk valami házi mulatságban. Nó, de nem beszélék sokat, majd bevezetlek azon házaknál, melyektől a farsangi mulatságok existenciája függ; akkor majd itélj magad.

„Nó hiszen, — gondoló Ödön, — ennyi magasztalás csak nem lehet csupa füst, ennek fénylő tűzének is kell lenni.“ Azután sorra vette a régi ismerősöket; az egyik már rég megházasodott, családapá lett belőle; a másik eltávozott a városból; harmadik, negyediktől mit sem tud, az ötödik meghalt; a hatodik, hetedik stb. ki visszavonult a világtól, ki meg más régiókban szerepel, elég az hozzá, hogy nagyon megapadtak; az ismeretséget újra kell kezdeni, a mi egyébiránt épen nem nagy dolog.

Ödön első éjjele a „Koszoru“ vendéglő szobácská-

eredetét, tovább is a „Kóródi“ magyar nevet viselje, s kénytelenek vagyunk Kóródi Lajos tanár urat, miután magyar nemzetünket s magyar családnak már elég bizonyítékokkal tökéletesen megtagadta, ezennel nyíltan felkérni arra: ne hordozza tovább is magyar Kóródi családnak magyar nevét, hanem hogy egész valójában szöröstől, bőrostól, lelkestől testestől bazeallenes szász lehessen, változtassa nevét is valami szíve óhajtott szász névre, miáltal a szász nép bazeallenes töredékének valószínűleg még inkább, mint eddig, megnyerhetendi rég vadászott kegyes, s maholnap tán Waechter helyébe képviselővé leendő felmagasztaltatását is: a mi jó hazafiúi csángó-magyar familiánkat pedig ne pellengérezze az általa még használt magyar „Kóródi“ név további viselésével.

Pürkerezci 1874. június 10.

A Kóródi család tagjai (aláírva tizennégyen.)

* * *

Eddig a felszólalás; ez a botrányos dolog, melyet olvasóink tudomására kívántunk juttatni. Már most következőnk a reflexio; eddigi modorunkban az igazság porrá tört paprikáját kellene tanár Kóródi Lajos ur orra alá tartanunk, hogy prűszköljen tőle, mint Kerekes prűszkölt, mikor azon igazságokat mondtunk szemébe: hogy ő a terített asztalok bohóca, ninesenek elvei és meggyőződése. Hanem az a brassai tanár Kerekes példájára elővehetné költői vizipuskáját, s olyan valamit fecskedezhetne ránk, hogy napokig sem tudnánk szabadulni a bagaria szagtól. Ezért más húrokat kell pengetnünk. Voltaképpen mit is akar az a Kóródi család? hiszen ha restelli az érdemes tanár urral egy nevet hordozni, hát akkor ennek nem az a rendje, hogy az érdemes tanár mondjon le nevééről, hanem, hogy a család folyamodjék új név után. Aztán bizony nincs miért szégyeljék azt a derék embert, hiszen egy ily óriási bátorságra az egész világtörténelemben csak az az egyetlen példa van, midőn Coriolanus boszuló haraggal hazája ellen támadott. Herostratus dicsősége, világra szóló hírneve eltörpül a Kóródi Lajos tanár uré mellett, mert Herostratus csak a Diána templomának fedelére mászott fel, — mely nem is lehetett valami magas — hogy azt meggyújtja: de Kóródi Lajos nagyérdemű tanár ur dicső nemzetének mászott a képére. Ily rendkívüli bátorságért megérdemelne, hogy családjá respectálja.

* * *

Hónapokkal ez előtt megismertettük volt olvasóinkkal azt a pert, melyet iskolaszékünk polgári iskolánk egyik tanítója: Nagy Lajos ellen indított. E per mai nap sines bevégezve. Azon stadiumában hagytuk volt azt el, melyben Nagy Lajos bebizonyította, hogy ellene, az iskolaszék egyik tagja által feladott vádak nem csak igaztalanok, hanem valóságos rágalmak, egyszersmind elégté-

jában megnépesült a régi ismerősökkel, mintha végbucsut akartak volna venni emlékezetétől.

Egy hét leteltével Ödön a kis város minden előkelő társaságában megfordult; barátainak száma tekintélyesre növekedett, mert még irigyek hiányában, vendégjogainak teljes élvezetével mindenki szívesen fogadta. Legtöbben egy falusi egyszerűségnek nézték őt; vagyonossága megnyitá előtte minden számító család termét, de azért új barátai — legalább eleinte — legkevésbé sem voltak reá féltékenyek.

Kedélye eleinte komoly volt, mert a város zaja, a sok elfoglaltatás még nem hatott reá oly erélylyel, hogy kellemetlen visszaemlékezéseit, töprenkedéseit hosszabb időre elűzte volna. Nagy vágyat nem érzett arra, hogy a társaságok zaját ő is nevelje, de azért nem vonult vissza; minden meghívást elfogadott s a tőle kitelhetőleg igyekezett mindenütt jól mulatni. Az első napokban bánta, hogy fölkereste a fényt, zajt, melytől szemei, fülei oly nagyon elsóztak; később beletörődött a városi élet nyugtalanságába és kellemetlenségeibe, s remélte, hogy még megkedveli ez életmódot.

Néhány nap múlva meghívást kapott egy estélyre Bánháziékhöz.

Egy kis elfoglaltsággal nézett ez estély elébe. A Bánházi családot, hírből — mely részint jó, részint rossz volt, — már régen ismerte; most Kálmán barátjának hosszas unszolásai után megievé látogatását, s az aranyos szegélyű, szépen nyomtatott meghívó-jegyet épen e látogatásnak tulajdonítá. Egyébiránt a fogadtatás ellen épen semmi kifogása sem lehetett.

(Folytatása következik.)

telt követelt az igaztalan bántalomért. Az iskolaszék Nagy Lajost felmentette a vádak alól, hanem elégtételt nem adott a méltatlanságot. A folytatása ennek az volt, hogy Nagy Lajos felebbezte ügyét az iskolatanácshoz, mely törvényeink szerint második foruma az efféle peres ügyeknek. Nagy Lajos a törvény rendelete szerint beadta recursusát az iskolaszék elnökségéhez a maga rendes idejében; az elnökség azonban jónak látta huzni halasztani a dolgot, csak a napokban vette azt tárgyalás alá a mikor is az az iskolaszék által, mint már elévült, visszavetett. Mi teljesen méltányoljuk az iskolaszék ezen bölcs határozatát, nagyon fontos szempontok vezethették ez ítélethez. Illick-e, hogy egy polgári iskolai tanító igazságot és elégtételt követeljen egy iskolaszéki taggal szemben, mely felette áll a tanítónak?! Hiszen most is az az egyik nemzeti bajunk, hogy nem akarjuk ismerni, mi az a subordináció. Azután mit akar egy tanító, aki csak most szabadult fel a paria-állapotból; elégedjék meg, hogy az igaztalan vádak folytán el nem lőn kergetve. Nevelési szempontból is indokolható az iskolaszék eljárása: éreztetni kell a renitens tanítókkal, hogy mi az az alázatos meghunyászkodás; csak a meghunyászkodó tanítók lehetnek képesek idővel kirtani nemzetünkben a dacot s az önérték követeléseit, melyek annyi rosznak képezik kutyáját a közéletben. Ajánljuk ez ügyet az összegyűlendő iskolatanácsnak, küldjen iskolaszékünknek egy dicsérő oklevelet e magatartásáért.

* * *

Minthogy az iskolaszéknel vagyunk, emlékezzünk egy szusz alatt egymás bölcs és messze kiható intézkedéséről is. Iskolaszékünk akkor vetette meg a városi polgári iskola fölvirágzásának igazi alapját, a mikor igazgatónak megválasztotta Kerekes Sámuel, s a geografia, historia és naturalis historia tanítását ily szakértő avatott kezekre bízta. Az igaz, hogy e tárgyakkal nem sokat foglalkozhatott kalandozásaiban; de van neki két erős oldala, a mely mindent képes pótolni; egyik az, hogy ő péta, nyelvünk közvitézei: a szók symmetricus sorokba sorakoznak az ő tábornagi parancs szavára; a másik az, hogy ő improvisateur. Első tulajdona őt valóságos igazgatóvá minősíti, mert a ki nyelvünk szavait oly ügyesen képes sorokba rendezni, hogyan ne tudná az egy néhány városi polgár gyerek közt is fenntartani a rendet és fegyelmet!? A geografiában nem sokat foglalkozott, Galettivel, Ritterrel stb.; a historiában még nevére is alig ismeri Rotteket, Momesent, Bucklet; a naturalis historiában Cuvier, Buffont, Brehmet stb. — se baj, improvisáló tehetsége kivágja őt, e tudomány-ágok tanításánál, ő mindenütt improvisál, ha egy geografiai kérdést kell megvilágítani: improvisál; a történelemben, ha chronologiai adatokra van szüksége: improvisál; állattani nehézségek megoldásánál hasonlóan improvisációval segít magán. Egy ily nagy improvisáló tehetség, — kit ezért még Reményi is megbámolt, s megtett Régemben билет szedőnek, — nincs az a tudomány, melyet eltanítani képes ne volna. Iskolaszékünk bölcsen cselekszik, hogy nem szólítja meg a polgári iskola igazgatóját kalandozásaiért, a midőn, mint szent Pál az oláhokat el-elhagyogatja a vezetése alá bízott iskolát. Hiszen ez részéről valóságos pedagógiai elvekből történik. Kerekes Sámuel ugyanis úgy van meggyőződve, hogy minden ember ön erején lett azzá, a mi; ezen elvből kiindulva bölcsen cselekszik az az igazgató, a ki magára hagyja iskoláját; hadd fejtsék magukat a kis kölykök, hadd legyen nekik alkalom adva az önérték, való fejlődésre. Ily bölcs igazgatás alatt a mi polgári iskolánk nemcsak fölvirágzik, de idő nap előtt elvirágzik! Nó most már csak nem lehet panasz módorunk ellen.

Törvénykezés.

A maros-vásárhelyi m. kir. ítélő tábla nyilvános ülésében az 1874-ik évi június 22-én és következő napjain következő ügydarabok adatnak elő:

III. Tanács bűnügyekben.

(Folyt és vége.)

Nagy Samu k. t. r. bíró által:

Lőrincz Ferencz súlyos testisértés, Szabó Mari tolvajság, Beder István s t. testisértés, Korpádi Péter testisértés, Márton Bálint s t. emberölés, Szász András István lopás, Blájer János s t. súlyos testisértés, Lajos Elek né becsületsértés iránti bűnügyök.

Vajda Simon k. t. r. bíró által:

Jäger Ferencz s társai tolvajság, Árkosi Istvánné életbiztonság, Homm Mihály család, Moldován János tolvajság, Pongrácz Lajos nyilv. erőszak, Bernád Gyula gyilkosság, Balea Juon család, Kudsirán Irimia s t. nyilv. erőszak. iránti bűnügyök.

Popovics Servián k. t. r. bíró által:

Kelemen Ferenczné testisértés, Goltler Mátyás becsületsértés, Kerekes Dániel becsületsértés, Haiser Dani becsületsértés, Elefánt Mórész s társa tolvajság iránti bűnügyök.

Antalfy Gábor k. t. r. bíró által:

Capatina Niculai Juon becsületbiztonság, Zielk Frigyes becsületbiztonság, Popovics Szamoilla becsületbiztonság, Réter Jánosné és Schultz Szániszló testibiztonság, Szabó Simon s t. testi és becsületbiztonság, Török Sámuel és Török Sándor testibiztonság, Geczi Rózsi becsületbiztonság, Nicorits Mihailla testibiztonság, Hersch Márkus testibiztonság, Lemhényi Ferenczné testibiztonság, Dancs Ferenczné becsületbiztonság, Béni Jósefné Tordai Klára testi bizt. iránti bűnügyök.

Spech Adolf k. t. r. bíró által:

Májer Juon becsületsértés, Simon Niculai s t. testisértés, Tatáru Niculai s t. testisértés, Mihalescu Nicolai lopás, Kreneczky Károly becs. sért., Petriczán Mitru s t. becs. sért. iránti bűnügyök.

Sztoyka Antal k. t. r. bíró által:

Tódor Achimu lopás, Comsia Juon tulajdonbiztonság, Gagyí Dénes becsületbiztonság, Juon Vlád és társai lopás, Stojka Silipu és társai testisértés, Madeán Iliszie testisértés, György Zsiga becsületsértés, Mládiu Niculai tulajdon bizt. iránti bűnügyök.

Mégay Ferencz k. t. p. bíró által:

Jeremiás Kiss Márton s t. tolvajság, Dancsúrei s társai tolvajság, Nagy Sándor gyújtás, Kreiskob s társai tolvajság, Dávid George emberölés, Nicolai s t. becsületbiztonság, Gyermán Juon s társai becsületbiztonság, Jánkis Juon s társai tulajdonbiztonság, Hofdemel Eduárdné becsületbiztonság iránti bűnügyök.

Bécsi tőzsdei árkelet.)

(Június 23-án.)

5% metallique	
5% nemz. államkölesön	
1860. államkötvény	
Bankrészvény	
Hitelrészvény	
London	
Ezüst	
Arany	
Napoleon arany	
Földteh. ment. kötvény magyarhoni	
" " " temesi	
" " " erdélyi	
" " " horvát-slavon	

Felelős szerkesztő:

MENTOVICH FERENCZ.

Főmunkatárs és a jogi rész vezetője:

Kuti Albert

HIRDETME NYEK.

Sz. 523—1874.

elnöki.

Árverezési hirdetmény.

A maros-vásárhelyi kir. ítélőtáblai épület cserépfedélzetének megforgatása, illetőleg kijavítása tekintetéből a nagyméltóságú magy. kir. igazságügy-miniszter urnak 15889. 1874. sz. a. magas rendeletével jóváhagyott műszaki tervezet és költségvetés szerint a kir. táblai elnöki irodában 1. évi július hó 4-én d. e. 9 órakor árverezés fog tartatni. Kikiáltási ár; mint legmagasabb ár 408 frt 35 kr, melynek 10%-ka bánatpénzül előre leteendő. Az árverezési feltételek s a műszaki tervezet és költségvetés a maros-vásárhelyi kir. ítélőtábla elnöki irodájában, hivatalos órákban megtekinthetők.

Maros-Vásárhelytt, 1874. évi június 5.

B. Apór Károly.

(33)

(3—3)

426—1874. szám.

Árlejtési hirdetmény!

A főméltóságú m. kir. közmunka- és közlekedési miniszteriumnak jelen év június hó 6-án 3843. és 3844. számok alatti magas rendeletével a kolozsvár-brassói államúton levő 101. és 125. számú műtárgyak kijavításai engedélyeztetvén, e munkálatok végrehajtásának biztosítása végett az 1874. július hó 23-án d. e. 10 órakor kezdve a maros-vásárhelyi m. kir. mérnöki hivatal iradójában nyilvános árlejtés fog tartatni.

A műtárgyak kijavítására engedélyezett összegek a következők:

1. A kolozsvár-brassói államút 6 ⁷ / ₈ —7 mértföld szakaszán lévő és 101. számmal aranyosi fahíd javítására	3563 frt 53
Ugyanazon államút 10 ¹ / ₈ mértföld szakaszán lévő és 125. számmal jelelt híd javítására	1090 frt 04

Vállalkozni kívánók kéretnek 5% bánatpénzzel ellátva a fenn megjelölt időben és helyen megjelölt addig is az árlejtés alapjául szolgáló okmányok a rendes hivatali órák alatt betekintheők.

Szabályszerűen szerkesztett írásbeli zárt ajánlatok is elfogadtnak, de csak is a szóbeli megkezdése előtt.

Maros-Vásárhelytt, 1874. június hó 17-én.

(35) (1—3)

A m. kir. mérnöki hivatal

Nyomtatta Imreh Sándor Maros-Vásárhelytt ev. ref. főiskola gyorsajtóján 1874.